

REČ UREDNIKA

Tokom poslednjih nekoliko godina, veštačka inteligencija je postala deo svakodnevnice kako građana, tako i privrednika. Čak i oni koji još uvek ne koriste veštačku inteligenciju u svakodnevnom životu, zainteresovani su da o njoj diskutuju. Kao i svaka nova tehnologija, sistemi veštačke inteligencije olakšavaju i ubrzavaju obavljanje određenih zadataka, ali njihovo korišćenje nosi i određene rizike. Pojedine države i međunarodne organizacije su već usvojile propise ili preporuke kojima su donekle uredile način korišćenja veštačke inteligencije, usredsređujući se pre svega na pitanja transparentnosti i sprečavanja diskriminacije. Tako je u Sjedinjenim Američkim Državama donet Ukaz predsednika SAD o veštačkoj inteligenciji (2023. god.), u Evropskoj uniji je usvojena Uredba o veštačkoj inteligenciji (2024. god.), u okviru Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) usvojena je preporuka „Principi za pouzdanu veštačku inteligenciju“ (2019. god, izmene 2024. god.), dok je u okviru Saveta Evrope zaključena Okvirna konvencija o veštačkoj inteligenciji i ljudskim pravima, demokratiji i vladavini prava (2024. god).

Korišćenje veštačke inteligencije nesporno predstavlja izazov i za poslovno-pravnu zajednicu. U zborniku koji je pred čitaocima razmatra se uticaj veštačke inteligencije na kreativnost, zatim na industrijsku svojinu, i najzad na digitalnu transformaciju. U prvom delu zbornika, naslovljenom „Veštačka inteligencija i kreativnost“ autorke i autori razmatraju autorskopravni režim sadržaja generisanog uz pomoć sistema veštačke inteligencije (rad prof. dr Sanje Savčić), dopuštenost korišćenja tuđih autorskih dela i predmeta srodnopravne zaštite za treniranje sistema veštačke inteligencije (rad prof. dr Dušana V. Popovića), uticaj veštačke inteligencije na medije (rad prof. dr Ize Razije Mešević), kao i mogućnosti za njeno korišćenje u oblasti kolektivnog ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava (rad doc. dr Novaka Vujičića). Drugi deo zbornika, naslovljen „Veštačka inteligencija i industrijska svojina“, posvećen je razmatranju uticaja veštačke inteligencije na patentno pravo (rad prof. dr Slobodana M. Markovića), pravo zaštite industrijskog dizajna (rad prof. dr Svetlane Ivanović) i pravo žiga (radovi dr Andree Radonjanin i dr Mine Jovanović Ninković). U trećem delu zbornika, naslovljenom „Veštaka inteligencija i digitalna transformacija“, najpre se razmatra prikladnost pravne tehnologije za zamenu pravne struke (rad prof. dr Ivane Kunda), zatim se analiziraju propisi Evropske unije o odgovornosti za štetu prouzrokovanu upotrebom sistema veštačke inteligencije (rad prof. dr Nede Zdraveve), da bi se potom ispitala moguća uloga veštačke inteligencije u međunarodnoj trgovinskoj arbitraži (rad prof. dr Marka Jovanovića). Autorke i autori nadalje ispituju uticaj veštačke inteligencije na upravljanje privrednim društvima (rad prof. dr Jelene Lepetić), zatim njen uticaj na proces digitalizacije snabdevanja

električnom energijom (rad doc. dr Maše Mišković), i najzad uticaj na postupak utvrđivanja povreda konkurencije (koautorski rad Vuka M. Lekovića i Nikole Z. Ivkovića).

Zbornik je izdat zahvaljujući podršci Fondacije „Registar nacionalnog internet domena Srbije“ (RNIDS), sa kojom Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet i urednik ovog izdanja imaju dugogodišnju, plodotvornu saradnju.

prof. dr Dušan V. Popović